

Justitiedepartementet
Ju2025/01007

Tryggare idrottsarrangemang (SOU 2025:46)

Utifrån de intressen som tingsrätten har att beakta, har tingsrätten de synpunkter på utredningens förslag som framgår nedan. Tingsrätten har inte några synpunkter på de förslag som lämnats i övrigt.

Straffvärdesbedömningen efter införandet av ett grovt brott vid brott mot pyroteknikförbudet

Utredningen föreslår att ett grovt brott ska införas för brott mot pyroteknikförbudet. För grova brott föreslås straffskalan gå från fängelse i sex månader till fängelse i två år. Så som tingsrätten läser utredningen förefaller dess förslag innebära att s.k. knallskott och bengaler som antänds i en supporterklack ska bedömas som grovt brott (se bl.a. s. 112).

Med tanke på att denna typ av användning av framförallt bengaler är mycket vanlig idag skulle det vara önskvärt om vägledning även kunde ges om vilka typer av gärningar som är tänkta att kvarstå på bötesnivå respektive av normalgraden.

Den förenklade riskbedömningen vid utfärdandet av ett tillträdesförbud

Det föreslås i denna del att det ska bli närmast obligatoriskt att utfärda ett tillträdesförbud om en person begår ett brott under eller i samband med ett idrottsarrangemang. I princip alla brott föreslås kunna leda till tillträdesförbud – exempelvis ringa narkotikabrott och stöld – men vissa brott som bedöms sakna helt koppling till ordningsstörningar, som exempel anges bokföringsbrott, ska inte kunna leda till tillträdesförbud (se s. 160, 167 och 428).

Konsekvensen av förslaget blir att en person som exempelvis begår en stöld inne på en arena – utan att i övrigt ha betett sig ordningsstörande – först kan komma att få ett straff enligt brottsbalken, efter en reguljär brottmålsprocess. Personen kan därefter, eller innan, för samma gärning men i en separat process meddelas ett tillträdesförbud, vilket innebär en kännbar inskränkning av personens frihet.

En ordning där ett tillträdesförbud på detta sätt närmast följer automatiskt på ett brott inger betänkligheter i förhållande till principen om ne bis in idem (jfr NJA 2015 s. 633). Då det rör sig om en grundläggande rättsprincip bör denna problematik, i relation till behovet av den föreslagna reformen, övervägas närmare i den fortsatta beredningen av ärendet.

Tillträdesförbud vid brott och allvarliga trakasserier mot funktionärer m.fl.

Utredningen föreslår att tillträdesförbud ska meddelas mot den som har begått brott mot eller allvarligt trakasserat en representant för det allmänna, utövare, funktionär, representant för anordnaren eller en idrottsorganisation, eller annan i liknande ställning, för hans eller hennes funktion vid, eller till följd av, ett sådant idrottsarrangemang (2 §).

Lokutionen "för hans eller hennes funktion vid, eller till följd av, ett sådant idrottsarrangemang" ska enligt utredningen förstås i vid bemärkelse. Det anges att det inte ska vara nödvändigt att yrkesrollen eller funktionen tagit sikte på arrangemanget som sådant, utan det ska till exempel räcka att personen haft en yrkesroll i en förening som anordnar idrottsarrangemang. Brottet eller trakasserierna ska inte behöva ha skett under eller annars i samband med ett idrottsarrangemang (s. 430).

Om särskilda skäl talar mot det ska dock ett tillträdesförbud inte meddelas. Som exempel på särskilda skäl anger utredningen bl.a. om slutsatsen kan dras att risken för brott vid själva arrangemanget är försumbar eller saknas. Tingsrätten vill dock efterfråga tydligare vägledning avseende när särskilda skäl kan vara för handen.

När det kommer till begreppet "allvarligt trakassera" är det ett begrepp som i och för sig förekommer i bl.a. lagen (1988:688) om kontaktförbud samt lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butiker m.m. Begreppet kan inrymma en mängd olika handlingar, vilket utredningens exemplifiering visar. Tingsrätten anser ändå, eller i viss mån med anledning av det, att trakasserier är ett begrepp som får anses ha en något oklar innebörd. Enligt utredningen ska det dessutom vara möjligt att klassificera endast en handling som ett allvarligt trakasserier, vilket riskerar att skapa problem med gränsdragningen. Tingsrätten ser dock inga motsvarande tillämpningsproblem avseende utredningens förslag om att *brott* mot funktionärer m.fl. ska kunna leda till tillträdesförbud.

Det kan enligt tingsrättens mening även ifrågasättas om ett tillträdesförbud är en relevant reaktion när exempel en funktionär inom en idrottsorganisation har blivit allvarligt trakasserad – särskilt om trakasseriet inte haft samband med ett idrottsarrangemang. Med anledning av ovanstående synpunkter kan det finnas skäl att i den fortsatta beredningen överväga om det inte kan finnas andra åtgärder, såsom exempelvis kontaktförbud, som kan vara mer effektiva samt adekvata svar på problemet med trakasserier inom idrottsvärlden.

Höjningen av maxstraffet till ett års fängelse vid överträdelser av tillträdesförbud

Så som utredningen påpekar är en överträdelse av ett tillträdesförbud vid ett idrottsarrangemang i hög utsträckning ett brott som präglas av att vara av definitivt slag – dvs. brottet kan egentligen bara begås på ett sätt (s. 222-223).

Den höjning av maxstraffet för en överträdelse av ett tillträdesförbud som utredningen nu föreslår riskerar därför att inte förändra att böter fortsatt kommer att bli påföljden för sådana brott. Med tanke på den stora restriktivitet som råder i praxis kring att straffskärpa vid återfall i

bötesbrottslighet framstår det som oklart i vilken situation som en höjning av maxstraffet skulle kunna leda till straff på fängelsenivå.

Om målsättningen är skärpta straff för överträdelser av tillträdesförbud, samt en mer nyanserad straffvärdesbedömning, bör möjligen en ordning likt 24 § lagen om kontaktförbud i stället övervägas på nytt. I 24 § anges minimistraffet för en överträdelse till fängelse men bestämmelsen innehåller även ett ringa brott, där straffskalan endast innehåller böter.

Konsekvenserna för Sveriges domstolar

Utredningen bedömer att förslagen endast kommer att leda till en viss marginell ökning av målinflödet hos domstolarna, vilket bedöms kunna hanteras inom ramen för domstolarnas befintliga anslag.

Förslagen om en höjning av maxstraffen, från sex månader till ett års fängelse, för flera av de nu relevanta brotten kommer dock att medföra att tingsnotarier inte längre kommer att vara behöriga att döma i sådana mål. För att domstolen ska vara domför kommer även nämndemän att behöva vara delaktiga i dömandet. I bedömningen bör även de övriga liknande straffskärpningar som regeringen infört, eller avser att införa, beaktas. Vid en sådan samlad bedömning är tingsrättens uppfattning att de nu aktuella förslagen kommer att bidra till den allmänna utvecklingen av att utbildningsvärdet i notarietjänsten minskar, samtidigt som domstolarnas arbetsbelastning ökar.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Catarina Barketorp och f.d. chefsrådmannen Tore Gissin. Tingsfiskalen Ludvig Wiklander har föredragit ärendet.

Catarina Barketorp

Ludvig Wiklander